

КУЛЬТУРА 11

Лекція #15:

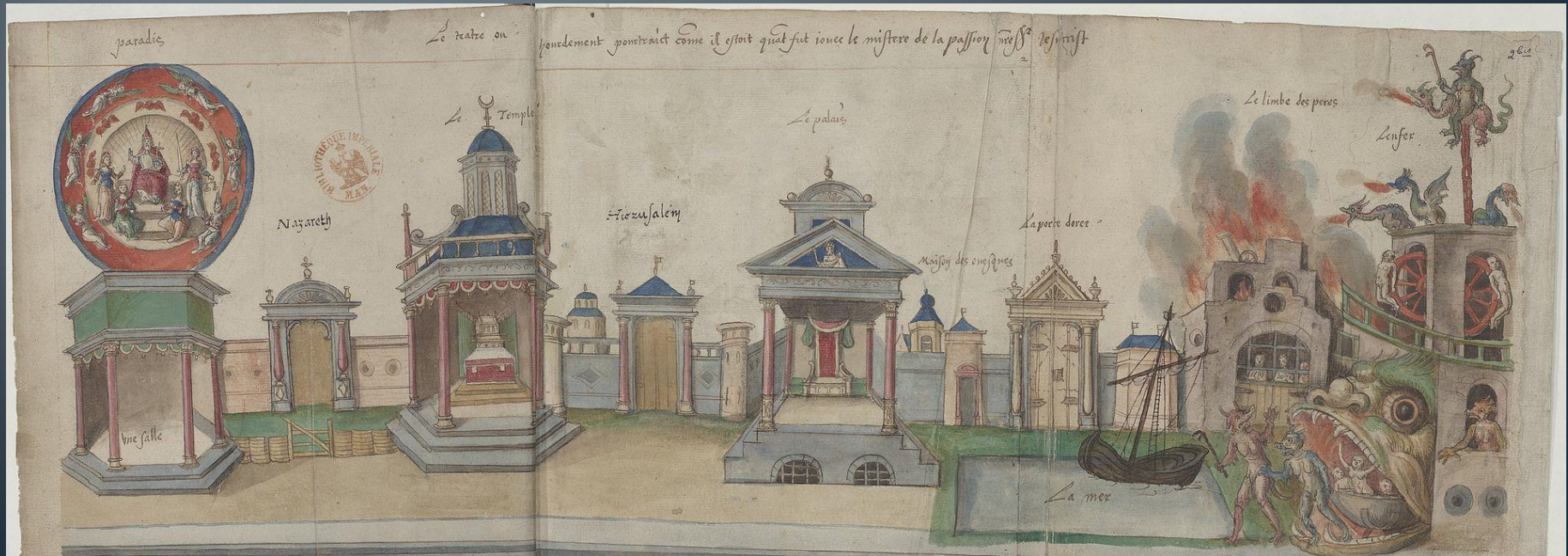
УКРАЇНСЬКИЙ
ТЕАТЕР
КОЗАЦЬКИХ
ЧАСІВ

- ❖ театр в Європі відновлюється та змінюється із початком ренесансу в Італії, Франції, Англії та Німеччині.
- ❖ як і в мистецтві, театр набрав ідеї гуманізму, тісно пов'язаний із християнською релігією.
- ❖ захоплення релігійними п'єсами, та постановками церковних виступів розповсюдилися по цілій Європі, і стали популярними між всіми шарами населення.

- ❖ в Україні, нові форми театру зайшли ще з початку XVI століття.
- ❖ спочатку, цей театр мав характер інсценізації біблійних описів подій, що були в центрі великих церковних свят.
- ❖ про Різдво Христа та події які відбувалися навколо Різдва.
- ❖ про події Страсного Тижня та Великодня.
- ❖ переважно ці п'єси ставлені по церквах, школах, академія і при братствах.

❖ ГОЛОВНИМИ ТИПАМИ ЦИХ ІНСЦЕНІЗАЦІЙ були:

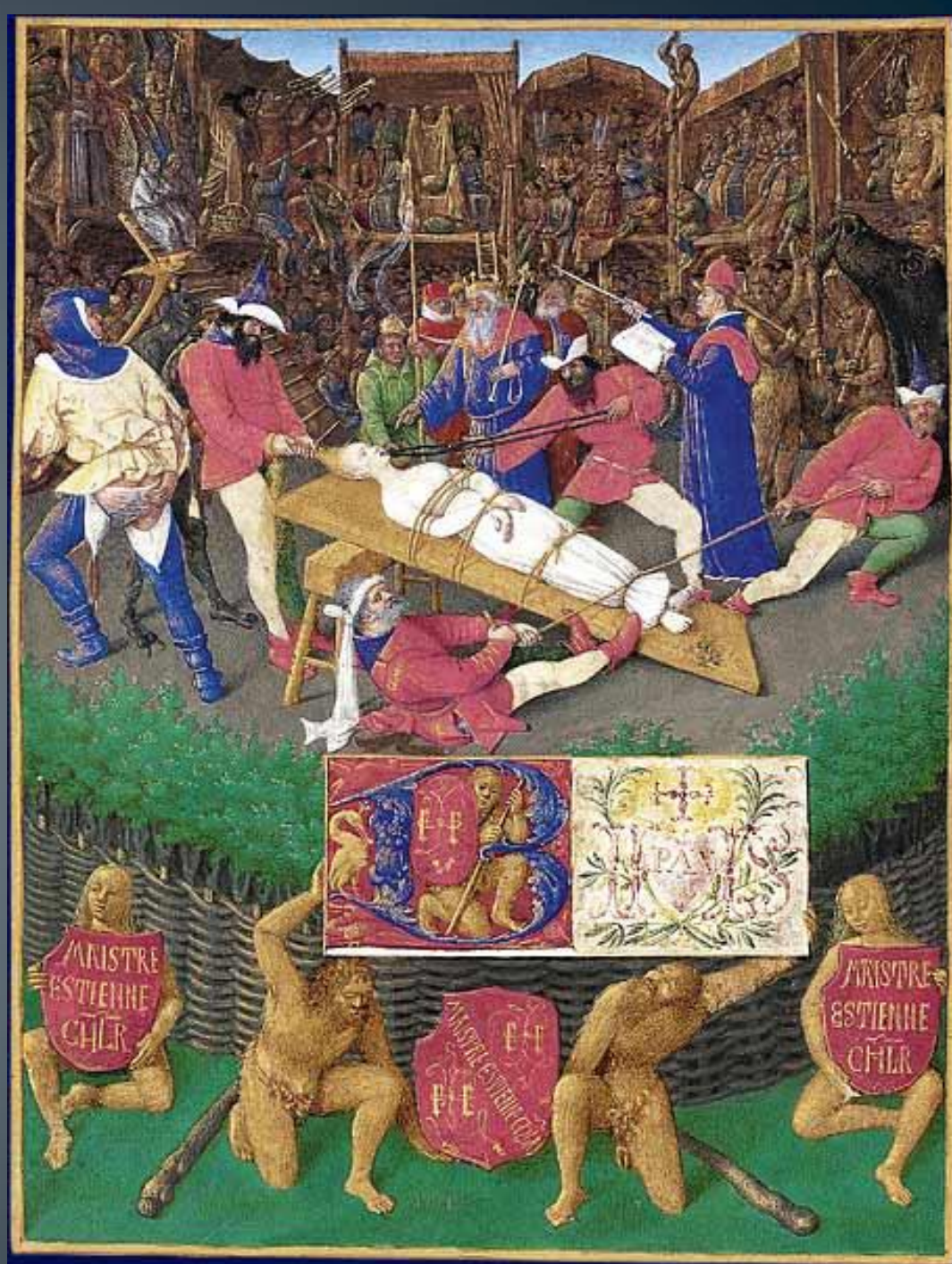
- Містерії, - мали за тему містерію відкуплення (redemption) людського роду, і переважно до змісту входили події і постаті із Біблії.

➤ Валансьєннська вистава про Страсті Христові; 15 ст.

- Міраклі, в яких показувалося події із життя святих та їхні чудеса (miracles).

- Міраклі св. Аполонії;
Французька картина з 1450-тих років.

- Мораліте, це драми в яких виступали алегоричні постаті (як напр. чеснота, мудрість, доброта, покора), які мали на мету повчати про бородбу добра і зла за людську душу.

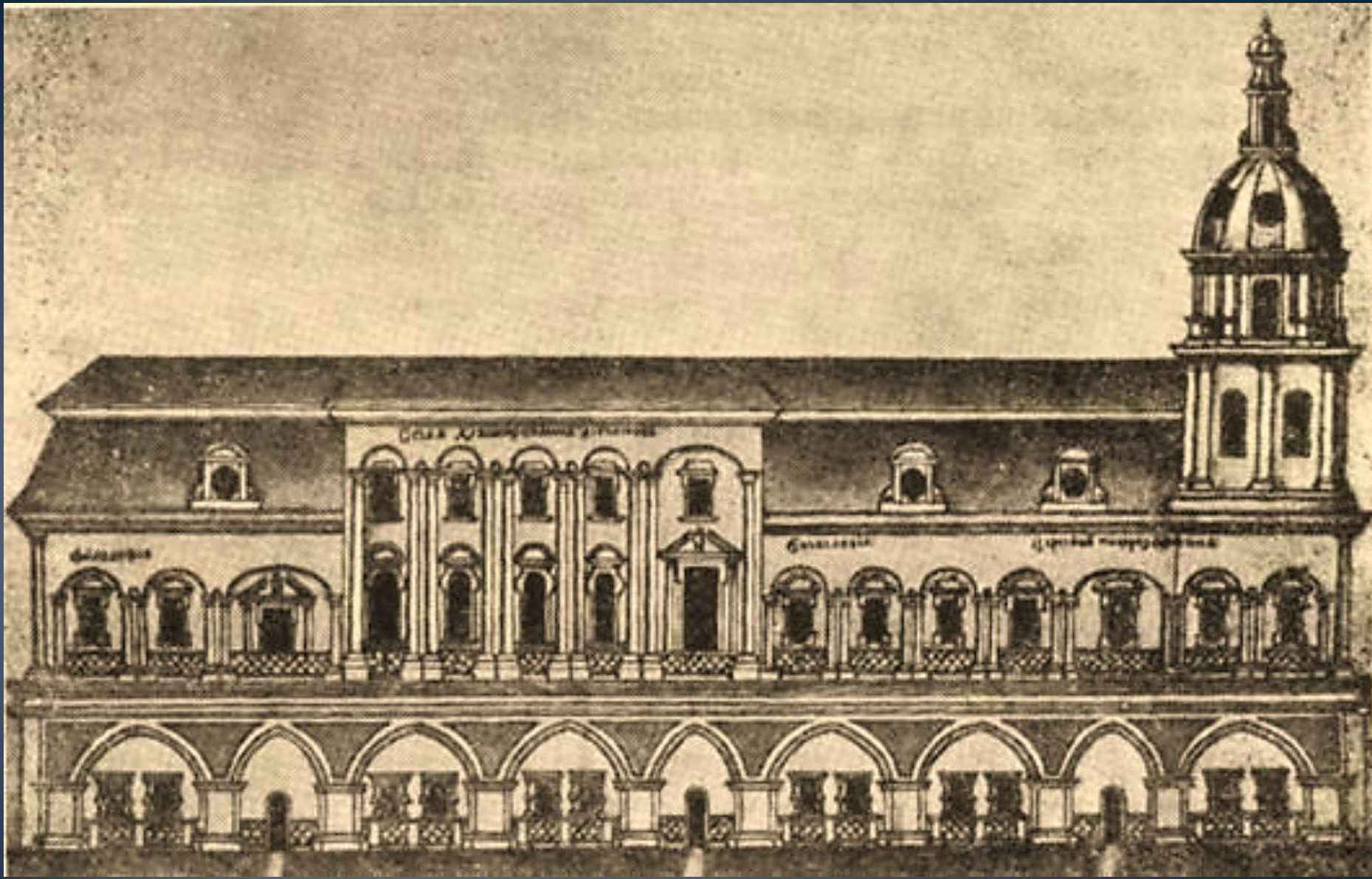

- Англійське мораліте із 1567 р.

- ❖ релігійні драми теж були сухими і дуже довгими, та вимагали великих засобів сцени і акторів (часто понад 100, а навіть 200 чи 300).
- ❖ їх переважно ставили по школах, починаючи в польських Єзуїтських школах, та швидко прийняті в школах українських братств та в Академіях.
- ❖ з цих причин, ці театри переважно називалися «шкільними театрами.»

- ❖ сценічна техніка цих шкіл переважно була на високому рівні, із багатими костюмами, хорами, танцюристами.
- ❖ сценарії п'єс писали учителі та ректори шкіл, а виконували учні (переважно якнайбільше школярів).
- ❖ найкращим із театрів знаходився в Києво-Могилянській Академії.

➤ Києво-Могилянська колегія, кінець 17-го ст.

❖ до репертуару шкільних театрів входили:

- драми з великодною темою (нап. *Слово о збуренні пекла*)
- драми з різдв'яною тематикою (нап. *Комедія на день рождества Христового*)
- драми про життя святих (нап. *Олексій, чоловік Божий*)
- драми з історичної тематикою (нап. *Владімір, Милість Божая, та інші*)

- ❖ хоча релігійна драма мала широку популярність, вона не могла замінити розваг скоромохів, які частійше насміхувалися із сучасного життя, ніж оповідали як рятувати душу.
- ❖ в цей період в Італії зароджується так звана *Комедія-де-арте*, яка своєю грою зображувала людей (особливо аристократію) в негативних способах, а навпаки прославляла хлопський розум.

- ❖ ця форма театру перейшла через цілий європейський континент, міняючись щоб знайти значення у кожній країні.
- ❖ хоча в Україні немає записів про такі виступи в добах Ренесансу та Барокко, в релігійні драмі цього періоду починаються з'являтися короткі смішні сцени (на ім'я інтермедії), які мали за мету розвеселити глядачів втомлені повільним ходом поважних драм.

❖ темами інтермедій були події з народного та щоденного життя – знущання польських панів над селянами, ошуканство євреїв, зрадливість циганів – проти чого виступає козак/оборонець покривджених.

❖ ці інтермедії ставлені українською мовою, не старослов'янською в якій відбувалася драма.

❖ по нинішній день залишилася форма цих інтермедій в Україні – ми їх виконуємо в Різд'яний час як «традиційний» вертеп.

- ❖ на українські землі в період барокко теж приходить європейський вертепний ляльковий театр, який швидко набрав популярності як і українські риси.
- ❖ з'єднання інтермедій із таким ляльковим театром створило унікальний український театр – тобто ляльковий вертеп.
- ❖ у 17 і 18-тих століттях, школярі по містах ходили з такими вертепами.

- ❖ завжди будована шопка на два поверхи.
- ❖ на верхнім поверсі ставилося релігійну драму про народження спасителя – Христа.
- ❖ на нижньому поверсі ставили світський / побутовий вертеп, який сплітав події різдва із суспільними труднощами, комічними сценами та особистостями.

Ляльковий театр вертеп із експозиції Державного музею театального, музичного та кіномистецтва України

❖ між ляльками, знаходяться: Ірод, пастушки, козак, єврей, солдати, смерть, чорт, дівчина, п'яниця, ледащий, ангел та інші...

❖ як і «ЖИВИЙ
вертеп»,
ЛЯЛКОВИЙ
вертеп
ставиться по
НИНІШНИЙ
день.

Eligibility criteria for the randomised trial

- ❖ розвиток шкільного театру, як і народнього лялькового вертепу існував так довго як існувала козацька держава.
- ❖ в 1765-ім році, царська влада і московський патріярхат заборонив постановки релігійних п'єс у школах та церквах українською мовою.

ПІДГОТОВИВ МГС. АНДРІЙ ПЕРЕКЛІТА

ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА
ТОВАРИСТВА

“РІДНА ШКОЛА”

В ДЕТРОЙТІ

2018 – всі права застережені